

• FØROYA • SOCIAL • DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 19.

Lýsingarprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 13. mai 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brævasvarstjórn og skrivstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND
træffes 11—5. Telf. 114.

KOMID ER AFTUR í árið, síðani ídráttarhugaðir menn, við landslækanum og blaðstjóra »Dimmalættingar« á odda, í føroyskum bløðum heittu á fólk í Havn at taka undir við teimum fyri at fáa hovuðstöðnum ein tíðarhóskandi svymjingarhyl.

Nú er tað jú so, at svymjing, umframt at vera ein frágæra góður ídráttur, eisini hevur ómetaligan týðning, bæði fyri tey, ið gera nógv av honum, og eisini øðrum. At svymjingin er ein tann ídráttur, ið fram um annan kemur samfelagnum til nytta, eru eitt ótal av dømum um. Nú í vár vóru 17 manns hjargaðir, bert og áleina tí ein teirra var so góður svymjari, sum hann var. At svymjing sum ídráttur í heilatikki her á landi eigur ein framhjá rætt til at verða framdur og stýjaður frá teirri almennu síðuni, er tí einki ivamál. Føroyingar ferðast so stóran part av lívið sínum úti á tí váta, at plíkt skuldi verið hjá ungdomi av báðum kynum til í minsta lagi at duga at »hildi sær upp«. Hetta áðannað og viðganga flest allir Føroyingar.

Fólk var tí fegið — kanska ungdomurin var fegnastur — tá ið tað kom í »spargament«, at gerast skuldi ein svymjingarhylur í Gundadali. Gundadalur er jú kommunal ogn, og her liggur hin stóri kommunali ídráttarvøllurin, so tað var ikki eitið á við tilætlanini at leggja svymjingarhylin har uppi.

Ungdomur í Havn hevur fyrr leitað sær á annað stað fyri at venja seg til svymjing, annaðhvørt »Sandá« ella »Hoydalsá«. Roynt var eisini at fara oman í fjøruna »yvir við strond« og aðrástøni, tá ið líkindi vóru til tess. Nú verður ikki gjørt nógv av hesum, útyvir tað at nakrir fáir unglingar, ið fermir eru í svymjing, viðhvørt kunna smoyggja seg niður við kongabrunna og fáa sær ein svymjingartúr á vágini.

Viðurskiftini eru nógv broytt í hesum seinru árunum, og líkindini til at svymja í áarhyljum eru ikki tey somu nú sum fyrr — alt annað. Ei undir í at fólk var fegið, tá ið tað kom upp at gera svymjingarhyl í Gundadali. Fólk skillingaðu tí eisini huga-liga til hesa fyriteku, so hon kundi koma í lag, hóast hetta við øllum rætti átti at verið ein kommunal fyriteka. Men tá ið tíðindiingu um, at býarstýrið

ikki vildi vera óbeinasamt, so gav tað eisini ungdominum betri treysti, og vónirnar um at greiða henda spurning í náminum gjørdist betri og ljósari.

Men komið er aftur í árið, og umframt at eitt sindur av ruddingararbeið er gjørt har, ið svymjingarhylin ætlast at vera, so er eingin hylur enn — tað er verri enn so. Og tá ið nútíðarungdomur, líka so lítið sum annar fyrrverandi ungdomur, letur seg fjóttað uppi á turrum, tá ið hugurin er til at spæla sær í vatninum, so gevur hann seg ikki til tols við, at eingin svymjingarhylur er. Tað gevur at byta, tí ungdomurin sokir enn í »Hoydalsá«, sum býarstýrið ikki hevur gjørt hugnaligari og nossiligari, enn hann hevur verið. Tvørturímóti.

Tað, at býarstýrið hevur lagt hin stóra kommunala kostin við almannaveg, og stygt ein hóp av spákandi fólkid burtur hagi, er bert ein síða; men hin kommunali kosturin og hansara óumgangiliga samband við Hoydalsá er ein onnur, meiri álvarslig síða. At hin kommunali kosturin rýkur illa, er allkunnugt, men heldur ikki er tað ókunnugt, at tað júst ikki er besta slagi av avfalli, ið koyrt verður niðan á Háls, í hin kommunala kostin. Hetta liggur so og sórnar og esjar og verður gjøgnum gil og gravir borið oman í Hoydalsá. Hetta er hin heilt álvarsliga síða, tí her gongur ungdomurin frá býnum niðan at svymja í tí vatni, ið blandað er við allari tí óhundska, ið rennur oman í ána frá tí kommunala kostinum. Og tað kann ikki umgangast at ungdomurin eisini drekkur vatn úr hesari á, tí hann, ið týstur er, drekkur áarvatn uttan at geva tí meiri gætur, enn at tað er vatn. Og á henda hátt kunna unglingar verða heilt oyðulagdir, tí teir kunna draga sær sjúku uppá, sum teir kanska annars ikki høvdu fingið. Tað trýtur ikki tilfar í tí kommunala kostinum til nógvur sjúk, somikið er vist.

Býarstýrið má taka sær av hesum málið, áður enn tað verður ovseint, við at seta forboð fyri at nýta vatnið úr Hoydalsá til at drekka og strangliga forbjóða at svymja í Hoydalsá. Men samstundis sum byrgt verður fyri, at svomið verður í Hoydalsá, má býarstýrið skjótast møguligt fullföra arbeiðið við svymjingarhylin í Gundadali, so hann kann vera til taks fyri Havnar ungdom.

Nú er nógv leingi drálað — og vit eru komnir inn í summarið.

De nye Motorkuttere.

Prøvesejlads med »Grimur«. Det nye Exportskib.

(Fra vor Korrespondent).

Frederikshavn, 1.—5.—30.

Statsminister Th. Stauning, ledsaget af Fiskeridirektor Mortensen, Konsul Thygesen og Folketingsmand Hans Nielsen, har i Dag gæstet Skagen for bl. a. at deltage i en Prøvesejlad med den første af de til Færøerne byggede Motorkuttere.

Prøveturen foretoges om Eftermiddagen.

Baaden, der er paa 52 Tons, er bygget paa Nippers Værft. Den er bygget efter Veritas Regler til Atlanterhavsfart, og den er forsynet med en 120 Hestes Vølund Motor. Skibet er bygget af bedste Egetræ og gør et baade solidt og smukt Indtryk. Det er forsynet med elektrisk Lys, og det har gode, hyggelige Rum til 8. Mand.

Alle Grejer er af 1. Klasses Materiale, og naar »Grimur«, saaledes lyder Skibets Navn, snart vugger paa det store Hav, som omskyller Færøernes Klipper, saa vil Mandskabet kunne føle sig trygge, selv om Vejret er haardt. »Grimur« er af en anderledes solid Beskaffenhed end Størstedelen af de gamle Skuder, hvori Færingerne hidtil har maattet trodse Atlanterhavets Uvejr.

Prøvesejladen forløb i alle Henseender tilfredsstillende.

En stor Menneskemængde havde forsamlet sig paa Stranden, da det smukke Skib gik ud fra Skagen med en Fart af 7 Knob og rundede Skagens Fyr.

Skibet er bygget til Brødrene Midjord i Tveraa. De to af Brødrene og en Motorpasser deltog i Prøveturen, og de skal nu føre Skibet hjem.

Paa Torsdag foretages Prøvetur med det næste nye Skib til Færøerne. Dette Skib er bygget paa Nyborg Skibsværft og er det største af de 7 Skibe, der er under Bygning.

Det er ligesom det ovenfor omtalte bygget af bedste Egetræ og til Atlanterhavsfart. Det er paa 60 Tons og forsynet med en 130 Hestes Vølund To-Takts Raallemotor.

Da dette Skib, der har faaet Navnet »Sjóstjornan«, er beregnet paa eventuelt at gaa helt op til Grønland, er der indrettet Plads til 10 Mand.

Skibet er bygget til Fisker Mourits Nielsen i Tveraa, der sammen med to Mand er kom-

men hertil for at føre Skibet hjem til Færøerne.

Inden ret længe ventes endnu 4 Skibe at være sejlklare.

I den nærmeste Tid vil Statsministeren træffe Bestemmelse om Bygning af et større hurtigsejlede Skib paa 300 Tons, udstyret med moderne Fryseri. Dette Skib skal sejle med frosen Fisk fra Færøerne til engelske og tyske Fiskemarkeder.

Denne Transport besørger nu af en chartret tysk Trawler, men efterhaanden som det store Fiskefryseri »Isvirki« i Tveraa kommer i fuld Drift, maa der en mere regelmæssig Transport til.

Den færøske Fiskeflaade bliver saaledes i Aar forøget med en Del nye og gode Skibe, og forhaabentlig vil dette i høj Grad bidrage til at forbedre de økonomiske Forhold for Befolkningen paa de fjerne Øer.

A.

Den indiske Kamp for politisk Selvstyre.

Det sidste Stykke Vej.

Den indiske Kamp for politisk Selvstyre er et Resultat af den økonomiske Udvikling i Indien i Løbet af dette og forrige Aarhundrede. Gennem en lang Aarrække har Rigets Overklasse tjent store Formuer ved at være de engelske Magthaveres Haandlangere. De fik Jordegodser i Forpagtning, og de blev Forhandlere af de fra England importerede Industrivarer; de har derfor været gode Støtter for det engelske Styre. Men fra det Tidspunkt i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, hvor Indiens Overklasse gjorde Skridtet til at anbringe Kapital i indiske Industriforetagender, kolliderede den stærkt med den engelske Overklasse.

En indisk Industri kan jo nemlig udtørre den Rigdomskilde, som Importen til Indien har været — og fremdeles er — for det engelske Samfund. Den engelske Overklasse fik derfor gennemført en Lovgivning, der kvalte det første Tillob til en indisk Industri — og saa kom den nationale Bevægelse i Indien, domineret af Overklassen og med Nationalkongressen som den Talerstol, hvorfra Bevægelsens Krav blev tolket.

I Modsætning til adskillige andre, som tidligere har haft Sæde i en engelsk Regering, er Arbejderregeringens Chef, Premierminister Ramsay Mac Donald, udmærket orienteret vedrørende det indiske Spørgsmaal. Han begyndte at studere det mange Aar for han blev Minister, og han har flere Gange foretaget Rejser til Indien for at forege sit Kendskab til dets

Forhold. Resultatet af Studierne har han samlet i to Bøger, og af deres Indhold og af de mange Artikler og Taler, hvori han har behandlet det indiske Spørgsmaal, fremgaar det, at han just ikke er besjælet af nogen blind Beundring for det engelske Styre.

Men den indiske Overklasse har været lige saa skaanselsløs i sin Udbytning af Bønder og Arbejdere som de engelske Magthavere; det har Ramsay Mac Donald ikke overset, og der har været rig Lejlighed til at iagttagte, at den indiske Overklasse ikke lagde nogen Interesse for Dagen, naar det engelske Arbejderparti tog til Orde for, at Arbejderne ogsaa bliver repræsenteret i de lovgivende Forsamlinger, der er oprettet i Indien.

Den indiske Overklasse ønsker Magt til Gennemførelse af sin egen økonomiske Frigørelse; men den skal meget have sig fræbdt, at Arbejderne faar Indflydelse.

*

Alligevel er det engelske Arbejderparti, i Overensstemmelse med sine Principper, gaaet ind for Kravet om indisk Selvstyre. Der har ikke været nogen Vaklen paa dette Punkt, og det er der fremdeles ikke. Men det ønsker Spørgsmaalet afgjort ved Forhandling.

Baade den første engelske Asbejderregering og den nuværende Regering har imidlertid stadig ved Behandling af det indiske Spørgsmaal været hemmet af at Arbejderpartiet er i Mindretal i Underhuset. I de Liberale har Ministeriet Ramsay Mac Donald kun en upaalidelig Støtte, hos de Konservative maa det regne med afgjort Modstand, og det er sikker paa en ligesaa haardnakket Modstand fra den mægtige borgerlige og udpræget imperialistisk indstillede Presse, der bearbejder de engelske Vælgere.

Situationen er altsaa overordentlig vanskelig nu — den var det i ikke mindre Grad, da den første engelske Arbejderregering begyndte at arbejde med det indiske Problem. Men netop i det Øjeblik i 1924, hvor Arbejderregeringen vilde gøre Forsøg paa at gennemføre sine Planer, foretog de indiske Nationalister dens Vanskeligheder, idet de startede en Boykottingsbevægelse overfor alt, hvad der er engelsk.

Og nu gentager det samme sig paany.

*

I en Tale om Indien i Underhuset d. 9. Juli 1925 mindedes Ramsay Mac Donald med Bitterhed det, der saaledes var sket. Han vendte samtidig Blikket mod Fremtiden. »Vi befinder os,« sagde han, »i en Overgangsperiode, i en Periode, hvor vi stadig bevæger os bort fra en Tilstand, da Indien afgjort var vor underkastede, til en Periode, hvor Indien faar Selvstyre. Hver Dag er der en Forandring, er der en Forskydning, og det er uheldigvis i en saadan Overgangstid, at Problemer bliver